Hämeen haja-apu 7 -hankkeen jätevesineuvonta loppuraportti

Laura Virtanen

RAPORTTI

2019

1008/19

Hämeen haja-apu 7
-hankkeen jätevesineuvonta
loppuraportti

Loppuportti nro 1008/19, 31.10.2019

Virtanen, L. 2019. Hämeen haja-apu 7 -hankkeen jätevesineuvonta. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Loppuraportti nro 1008/19. 8 s.

Tekijä:

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry
Laura Virtanen, projektiasiantuntija

Rahoittaja:

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tekijä	Laura Virtanen, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)
Hanke	Hämeen haja-apu 7, loppuraportti
Raportointiväli	1.1.2019 –31.10.2019
Hankealue	Kanta-Häme, Kärkölä, entinen Hämeenkosken alue
Rahoitus	Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Yhteenveto hankkeen toimista

Hämeen haja-apu 7 oli Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n (KVVY) toteuttama haja-asutusalueen jätevesineuvonnan hanke. Hanke oli jatkoa vuodesta 2013 alkaen Hämeessä tehdylle neuvontatyölle. Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke toteutettiin ajalla 1.1.2019 –31.10.2019

Hankkeen tavoitteena oli edellisen hankevuoden tavoin pääosin aktiivisen yleisneuvonnan ja mediatyön keinoin toteuttaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa hankealueella. Viestintä- ja tiedotustoimet olivat monipuolisia hankkeen osallistuessa lehtihaastattelujen lisäksi yhteen radiohaastatteluun ja yhteen televisiouutisten haastatteluun. Hankkeen tietoon tuli 13 lehtijuttua, jotka käsittelivät hankkeen jätevesineuvontaa.

Neuvontatapahtumia toteutettiin yhteensä 20 kpl ja lähes kaikissa hankealueen kunnissa järjestettiin yksi tai useampi neuvontatilaisuus. Neuvontapisteille ja yleisötilaisuuksiin osallistui yhteensä 678 osallistujaa. Viisi tilaisuutta oli paikallisten yhdistysten, kuten järvien suojeluyhdistysten, järjestämiä kesätapahtumia ja kokouksia. Kaksi tilaisuuksista oli kuntien järjestämiä jätevesi-infoja. Kahdeksan neuvontapistettä järjestettiin kesätapahtumien yhteydessä ja kaksi neuvontapistettä kauppojen yhteydessä. Hanke osallistui myös kahteen viranhaltijoille suunnattuun tilaisuuteen jätevesi-esityksillä sekä järjesti jätevesineuvonnan loppuseminaarin yhteistyössä Pirkanmaan neuvontahankkeen kanssa. Neuvontapisteet ja yleisötilaisuudet sovittiin järjestävien tahojen pyynnöstä tai oma-aloitteisesti yhteydenotolla järjestäjiin.

Puhelin- ja sähköpostineuvontaa tarjottiin koko hankealueen asukkaille ja mökkiläisille. Hankeaikana puhelin- ja sähköpostineuvontaa annettiin 291 kiinteistönomistajalle.

Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä. Neuvonnassa korostui selkeästi ranta-alueiden mökkiläiset. Neuvontahankkeelle esitettyjen kysymysten ja yhteydenottojen perusteella kiinteistönomistajat ovat selkeästi aktivoituneet selvittämään jätevesijärjestelmiensä tilaa sekä uusimistarvetta. Neuvonnan avulla haettiin konkretiaa lainsäädännön vaatimuksiin ja varmistusta omiin suunnitelmiin.

Kesän kokemusten ja neuvottujen määrän perusteella kiinteistönomistajat aktivoituivat kesän aikana tarkentamaan tietojaan oman kiinteistönsä jätevesien käsittelystä. Neuvontayhteydenotot kuitenkin vähenivät syksyä ja määräajan loppumista kohden.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO 1
2. HANKEORGANISAATIO 2
3. HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA 2
   3.1 Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite 2
   3.2 Tiedotus- ja viestintä 3
   3.3 Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet 4
   3.4 Puhelin- ja sähköpostineuvonta 5
   3.5 Jätevesineuvonnan loppuseminaari 6
4. KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA 7
5. KOKEMUKSET 7

VIITTEET

LIITTEET

Liite 1. Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite
Liite 2. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista
Liite 3. Yhteenveto hankkeen yleisötilaisuuksista
Liite 4. Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin -loppuseminaarin 22.10.2019 ohjelma
Liite 5. Hämeen neuvontahankkeiden yhteenveto -kuvaaja

Hämeen haja-apu 7 -hankkeen jätevesineuvonta loppuraportti

1. Johdanto

Haja-asutusalueen jätevesilainsäädännöstä on käyty keskustelua jo yli kymmenen vuotta. Myös jätevesijärjestelmien kunnostamisen siirtymäaikaa on jatkettu toistamiseen. Nykyinen lainsäädäntö astui voimaan 3.4.2017. Vuonna 2017 uudistetussa ympäristönsuojelulaissa (527/2014) määriteltiin ennen vuotta 2004 rakennettujen kiinteistöjen siirtymäajaksi 31.10.2019 asti. Siirtymäaika jätevesijärjestelmien saneeraukselle koskee erityisen herkkiä alueilta, eli ranta- ja pohjavesialueille sijoittuvia kiinteistöjä. Muilla alueilla järjestelmän saneerauksen voi tehdä vapaalla aikataululla, mutta kuitenkin viimeistään tiettyjen isompien remonttien yhteydessä.

Lainsäädännön vaatimusten lisäksi myös jätevesijärjestelmien toimivuudesta on esitetty erilaisia näkemyksiä vuosien saatossa. Asukkaille kokonaistilanne on ollut hankala. Kiinteistönomistajien on ollut vaikea tietää, mitä omalla kiinteistöllä olisi järkevintä tehdä ja missä vaiheessa. Yli puolet vakituisten asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmistä on aikaisempien neuvontahankkeiden perusteella kuitenkin yli 25 vuotta vanhoja. Jätevesijärjestelmän elinkaaressa se tarkoittaa, että kunnostustoimia tarvitaan pikaisesti.

Lainsäädännön toistuvista muutoksista sekä jätevesijärjestelmien toimivuuden arvostelusta johtuen kiinteistönomistajat ovat pitkälti jättäneet järjestelmän saneerauksen vielä tekemättä. Aikaisempien neuvontahankkeiden perusteella järjestelmien uusimistarve jollakin tasolla tunnistetaan, mutta asiaa ei ole vielä toistaiseksi lähdetty viemään eteenpäin.

Hämeen haja-apu 7 –hanke jatkoi aiemmissa hankkeissa tehtyä neuvontatyötä. Hankkeen tavoitteena oli pääosin aktiivisen yleisneuvonnan ja mediatyön keinoin toteuttaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa Kanta-Hämeen sekä Kärkölän ja Hollolaan kuuluvan Hämeenkosken alueella. Lisäksi tavoitteena oli tehdä kiinteistökohtaista neuvontaa resurssien puitteissa tarpeen mukaan. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa tarjottiin koko hankealueen asukkaille ja mökkiläisille. Hanke toteutettiin yhteistyössä hankealueen kuntien kanssa.

Hanketta rahoitti Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke päättyi 31.10.2019.

2. Hankeorganisaatio

Hankkeen operatiivisesta toiminnasta vastasi projektiasiantuntija Laura Virtanen, jonka tehtäviin kuului hanketoimien suunnittelu ja järjestäminen, sidosryhmä- ja kuntayhteistyö, käytännön neuvontatoimet sekä hankkeen raportointi. Virtanen vastasi myös samaan aikaan toteutettavan Pirkanmaan neuvontahankkeen operatiivisesta toiminnasta.

Hankkeen osa-aikaisena hankevastaavana toimi FM Satu Heino. Hankevastaavan tehtävänä oli vastata hankkeen hallinnon ja rahoituksen hoitamisesta. Hankkeen kirjanpidosta vastasi KVVY:n taloushallinto.

Hankkeen osa-aikaisena jätevesineuvojana toimi ympäristöasiantuntija Lauri Sillantie. Sillantie toteutti käytännön neuvontatyötä erityisesti yleisneuvonnan puhelin- ja sähköpostineuvonnan osalta. Neuvonta painottui keväälle 2019. Lauri Sillantie toimi myös samaan aikaan toteutettavan Pirkanmaan neuvontahankkeen osa-aikaisena neuvojana. Hankkeen kokonaistyöaika oli yhteensä noin 4,5 henkilötyökuukautta.

Hankkeen aikana pidettiin kaksi ohjausryhmän kokousta Hämeen ELY-keskuksen ja Päijät-Hämeessä toimivan Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n neuvontahankkeen kanssa. Kokouksiin osallistuivat Hämeen ELY-keskuksesta Timo Virola ja Jussi Leino, Kymijoen vesi ja ympäristö ry:stä Johanna Tuomainen ja Jennifer Holmberg ja KVVY:ltä Laura Virtanen, Satu Heino (vain aloituskokous) ja Lauri Sillantie (vain aloituskokous).

3. Hankkeen tiedotus ja yleisneuvonta

Edellisen hankevuoden tavoin yleisneuvonnan tarve oli selkeästi kasvanut suhteessa aiempaan. Hankkeessa yleisneuvontaa tehtiin kuntien ja paikallisten yhdistysten toiveiden sekä hankepäätöksen mukaisesti. Mahdollisuutta neuvontaan tarjottiin laajasti hankealueen kunnille ja kylissä toimiville yhdistyksille sekä vesiensuojeluyhdistyksille ja muille yhteistyötahoille. Hanke osallistui myös valtakunnalliseen jätevesiviikkoon tiedotteen ja viestinnän osalta.

Osana neuvontapisteiden markkinointia ja houkuttelevuutta hankkeelle teetettiin tiskiliinoja jaettavaksi neuvontapisteillä ja muissa tapahtumissa.

3.1 Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite

Hankkeessa toteutettiin uusi jätevesineuvonnan esite *Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely*. Jätevesilainsäädännön sekä jätevesienkäsittelyn tilanteen muutosten myötä hankkeissa käytettävien esitteiden (*Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -Suunnittelusta käyttöön* ja *Kesämökin pesuvedet ja kuivakäymälät*) sisältö päivitettiin vastaamaan tietotarpeisiin siirtymäajan päättymisen jälkeen. Uudessa esitteessä kiinnitettiin erityisesti huomiota esitteen käytettävyyteen kiinteistönomistajan ja viranomaisen kannalta. Esitteessä pyrittiin huomioimaan materiaalin toimivuus myös siirtymäajan päättymisen jälkeen. Esite toteutettiin yhteistyössä Pirkanmaan neuvontahankkeen kanssa. Esite raportin liitteessä 1.

3.2 Tiedotus- ja viestintä

Hanke julkaisi kolme tiedotetta neuvonta-alueen kunnille ja medioille. Tiedotteiden aiheet olivat hankkeen alussa neuvonnan kesäkiertue ja neuvonnan saatavuus, jätevesiviikolla jätevesijärjestelmän toimintakunnon arviointi sekä syksyllä tiedote hankkeen päättymisestä. Hanke myös julkaisi paikallislehdissä neljä maksullista ilmoitusta neuvontatapahtumista, joiden yhteydessä lähetettiin juttuvinkki hankkeesta. Juttuvinkkien ja tiedotteiden pohjalta hankkeelle tuli tietoon 13 lehtijuttua, jotka käsittelivät hankkeen jätevesineuvontaa. Tiedotus onnistui lehtijuttujen määrän perusteella varsin hyvin ja suurin osa jutuista oli hyvin kirjoitettuja ja motivoivia (kuva 3.1). Laajasta tiedotejakelusta johtuen tiedotuksen onnistumisen kokonaisvaltainen seuranta oli haastavaa ja juttuja on saatettu tehdä enemmän kuin hankkeen tietoon tuli. Osa hankealueen kunnista julkaisi jätevesineuvonnan tiedotteen nettisivuillaan. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista on koottu liitteeseen 2.

Hanke tiedotti yleisneuvonnan saatavuudesta lisäksi nettisivuilla www.kvvy.fi/jatevesi. Hanke myös julkaisi yhteisesti Pirkanmaan neuvontahankkeen kanssa yhdeksän päivitystä yhdistyksen Facebook-tilillä www.facebook.com/kvvyry/.

Hanke teki yhteistyötä myös paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten, järvien suojeluyhdistysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa. Yhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys esimerkiksi vuosikokouksen yhteyteen. Paikallistoimijat tiedottivat neuvontatyöstä ja neuvonnan saatavuudesta kylän tai yhteisön tiedotuskanavia käyttäen.

Neuvontahankkeen tavoitteena oli järjestää jätevesijärjestelmän uusimisen yhteyteen asennusnäytös tai mediatapahtuma. Kertomalla saneerauksista saadaan asialle positiivista medianäkyvyyttä sekä tiedotettua kiinteistönomistajille uusimisprosessin työvaiheista. Potentiaalisia saneerauskohteita kartoitettiin kevään aikana alueella toimivilta jätevesisuunnittelijoilta. Suunnittelijoilla oli tiedossa asennuskohteita, mutta asennusnäytöstä varten sopivaa kohdetta ja ajankohtaa ei löytynyt.

Vain osa kiinteistöistä täyttää lain vaatimukset – Haja-asutusalueiden jätevesineuvonta jatkuu Hämeessä

Kesäpuuhana jätevesijärjestelmän kartoitus

Kuluvana kesänä erityisesti ranta- ja pohjavesialueilla olevien kiinteistöjen tulisi selvittää jätevesijärjestelmänsä tilanne.

Pohjavesialueilla ja 100 metrin säteellä vesistöstä sijaitsevilla vakinaisilla ja vapaa-ajan rakennuksilla on määräaika 31.10.2019 mennessä täyttää jäteveden puhdistusvaatimukset.

Näiden alueiden ulkopuolella sijaitsevien kiinteistöjen tulee kunnostaa jätevesijärjestelmänsä seuraavan isomman rakennuslupaa vaativan remontin yhteydessä.

Jos rakennus on liitetty viemäriverkostoon tai jätevedenkäsittelyjärjestelmä on rakennettu vuoden 2004 jälkeen, asiat ovat yleensä kunnossa. Muissa tapauksissa olisi hyvä kartoittaa kiinteistöllä muodostuvat jätevedet ja niiden käsittely.

Jos mökillä on ns. kantovesi, veden käyttö katsotaan vähäiseksi ja varsinaista jätevedenkäsittelyjärjestelmää ei tarvita. Tässäkään tapauksessa jätevettä ei saa päästää suoraan vesistöön, vaan se tulee imeyttää maahan.

Jos rakennuksen varustetaso on korkeampi, ja käy-

minvesivaraaja tai tiskikone, jätevesi tulee käsitellä. Tähän tarkoitukseen soveltuu esimerkiksi maaperäkäsittely tai harmaavesisuodatin, joita on monenlaisia. Vesivessa lisää jäteveden käsittelyn tarvetta, ja tietyillä alueilla umpisäiliö voi olla ainut ratkaisu.

Suunnittelija ja toimenpidelupa

Jätevesijärjestelmän tehostamisen ja rakentamisen suunnittelee ammattitaitoinen suunnittelija. Uuden jätevesijärjestelmän toteuttaminen sekä vanhan järjestelmän muuttaminen tarvitsee pääsääntöisesti toimenpideluvan kunnasta.

Kuntien paikalliset ympäristönsuojelumääräykset vaihtelevat, joten jätevedenkäsittelyyn liittyvät määräykset kannatta

kuntakohtaisesti

jätevesijärjestelm

listaa lähiympäris

sistön puhtaana p

Vaikka jäteved

lyjärjestelmä ei v

nostustoimia, o

muistaa huoltaa

jätevesijärjestelm

taata tehokas puh

Jokaisella kiint

Jätevesijärjestelmien loppukiri on käynnissä, aikaa on lokakuun loppuun

3.7.2019 06:45 Päivitetty 3.7.2019 06:55 Johanna Puukka

Määräaika koskee rantojen ja pohjavesialueiden kiinteistöjä. Muiden kohteiden jätevesiasiat voidaan laittaa kuntoon remonttien yhteydessä.

Neuvonnan kesäkiertue lähelläsi: www.kvvy.fi/tapah-

Neuvontaa jätevesipulmiin

Kantovesi ei vaadi jätevesijärjestelmää

Jätevesiratkaisut kiinnostivat iltatorilla

Loppi
Kare Asp

Kesätorikausi Lopella on päässyt puoleen väliin. Edessä on vielä viisi torstaitilan tapahtumaa. Kesätorit on koettu hyväksi paikaksi ystävien tapaamiseen ja viihtymiseen. Torstaina lavalla oli 20-vuotistaiteilijajuhlansa merkeissä **Janne Tulkki**.

Mutta tori-iltojen avulla voidaan myös jakaa tietoa. Esimerkiksi ranta- ja pohjavesialueiden jätevesijärjestelmät ovat ajankohtainen asia.

taina riitti Koke-

oen vesistön vesis-

tönsuojeluyhdistyksen neuvontapisteellä kyselijöitä. Projektiasiantuntija **Laura Virtanen** sai vastata monilin kysymyksiin aiheesta.

– Suuri osa kysyjistä oli jo tutustunut aiheeseen, he kuitenkin halusivat omalle tulkinnalleen vahvistusta. Tuntui siltä, että asiat periaatteessa tiedetään, mutta epävarmuutta on silti ilmassa.

– Meillä on Pirkanmaan, Kanta-Hämeen sekä Kärkölän ja Hämeenkosken alueilla neuvonnan kesäkiertue. Lisäksi tarjoamme alueen asukkaille ja mökkiläisille neuvontaa puhelimitse ja sähköpostilla. Kampanjan rahoittavat Pirkanmaan ja Hämeen ELY-keskukset. Meiltä saa tietoa, jos järjestelmän saneerausta tai lainsäädännön vaatimukset askarruttavat.

Jätevesiratkaisuille monen eri vaiheen jälkeen annettu

Tuntui siltä, että asiat periaatteessa tiedetään.

Laura Virtanen

määräaika on loppumassa. – Viimeistään lokakuun lopussa pitäisi jätevesien käsittelyn olla määräysten mukaisessa kunnossa ranta- ja pohjavesialueilla. Koska määräaikaan on vielä muutama kuukausi aikaa, vielä on aika tarttua toimeen.

Laura Virtanen kertoo, että asioita voi kysyä myös puhelimitse 050 4763 500 tai sähköpostilla laura.virtanen@kvvy.fi.

Seuraava neuvontatapahtuma Aamupostin alueella pidetään 20.7. Mommilanjärven soututapahtuman yhteydessä.

Kuva 3.1. Esimerkkejä hankkeesta tehdyistä lehtijutuista.

3.3 Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet

Hankkeen aikana toteutettiin 20 neuvontapistettä ja yleisötilaisuutta. Viisi tilasuutta oli paikallisten yhdistysten, kuten järvien suojeluyhdistysten, järjestämiä kesätapahtumia ja kokouksia. Näissä tilaisuuksissa hanke sai pitää lyhyen esityksen lainsäädännön tilasta ja jätevesijärjestelmien vaihtoehdoista, jonka jälkeen osallistujilla oli mahdollisuus esittää tarkempia kysymyksiä aiheesta.

Hanke osallistui myös kahteen kunnan järjestämään jätevesi-iltaan, joissa hanke piti yhtenä esiintyjistä esityksen lainsäädännöstä ja jätevesijärjestelmien tilasta. Tilaisuudessa osallistujilla oli myös mahdollisuus esittää tarkempia kysymyksiä aiheesta. Kahdeksan neuvontapistettä järjestettiin kesätapahtumien yhteydessä ja kaksi neuvontapistettä kauppojen yhteydessä.

Kesäkiertueen toteutus oli kattava ja neuvontapiste ja/tai yleisötilaisuus järjestettiin jokaisessa hankealueen kunnassa, pois lukien Riihimäki, jonne ei saatu järjestettyä sopivaa tilaisuutta. Useilla

neuvontapisteillä tehtiin yhteistyötä kuntien ja paikallisten yhdistysten kanssa. Mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys tai neuvontapiste markkinoitiin laajasti kylissä toimiville yhdistyksille mm. Hämeen Kylät -tiedotuskanavan kautta. Moni suojelu- tai kyläyhdistys pyysikin neuvontaa näiden tiedotusten perusteella.

Neuvontapisteillä esitetyt kysymykset olivat vaihtelevia ja kattoivat aihealueen laidasta laitaan. Myös paikallisista määräyksistä tuli paljon kysymyksiä. Neuvontapisteillä kuitenkin korostui ranta-alueille sijoittuvien kesämökkien jätevesikysymykset ja vähäisen vedenkäytön määritelmä. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman ja ajantasaisen neuvonnan saatavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna.

Kuva 3.2. Neuvontapisteillä kuntalaiset ja kesäasukkaat ovat saaneet esittää tarkempia kysymyksiä jätevesijärjestelmistä, paikallisista määräyksistä ja remontin toteutuksesta.

Neuvontapisteillä ja yleisötapahtumissa tavoitettiin yhteensä 678 henkilöä. Yleisötilaisuuksiin ja neuvontapisteille osallistui keskimäärin 34 henkilöä per tapahtuma. Kesäkiertueen neuvontatapahtumia mainostettiin yhdistyksen nettisivuilla tapahtumakalenterissa www.kvvy.fi/tapahtumakalenteri ja yhteistyötahojen avulla. Tarvittaessa neuvontapistettä mainostettiin maksetuilla mainoksilla paikallislehdissä, joita hankkeessa ostettiin neljä kappaletta. Jätevesineuvonnan tilanteesta kerrottiin myös KVVY:n oman tiedotuksen ja viestinnän yhteydessä. Yhteenveto Hämeen haja-apu 7 -hankkeen yleisneuvontatapahtumista on koottu liitteeseen 3.

3.4 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Tiedotuksen ja medianäkyvyyden myötä hankkeen työntekijöille tuli hankeaikana 291 neuvontapuhelua tai kysymystä sähköpostilla. Yhteydenotot liittyivät aikaisempaa useammin vapaa-ajan asuntojen vähäiseen vedenkäyttöön ja sen määritelmään. Myös lainsäädännön tulkintaan kaivattiin usein konkretiaa ja selkeitä ohjeita. Useasti asunnon myyntiä tai ostamista harkitsevat tiedustelivat kohteen jätevedenkäsittelyn tilasta. Myös kiinteistönvälittäjiltä tuli tiedusteluja jätevesijärjestelmistä.

Neuvontapyyntöjen ajoittumisessa oli nähtävissä lehtijuttujen vaikutus. Paikallislehdessä ilmestyneen jutun julkaisua seuraavilla viikoilla tuli alueelta neuvontapyyntöjä. Neuvontakyselyjä tuli paljon erityisesti kesä- ja heinäkuussa, jossa näkyi juuri mökkiläisten tiedustelut jätevesiasioista. Puhelin- ja sähköpostineuvonnan määrä kasvoi reilusti aikaisempiin hankkeisiin verrattuna.

3.5 Jätevesineuvonnan loppuseminaari

Hanke järjesti yhteistyössä Pirkanmaan neuvontahankkeen kanssa jätevesineuvonnan loppuseminaarin *Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin* 22.10.2019. Seminaari tarjosi erilaisia näkökulmia, miten toimia neuvontahankkeiden päättymisen jälkeen. Seminaarin keskeisenä sisältönä oli KVVY:n hajajätevesiosaamisen jakaminen etenkin pitkään jatkuneen kiinteistökohtaisen neuvonnan osalta sekä vanhojen järjestelmien toimivuuden arvioinnissa. Seminaarissa kuultiin puhujia myös Ympäristöministeriöstä, Kuntaliitosta, Pirkanmaan ELY-keskuksesta sekä puheenvuoro NutriCity -hankkeen pilotoinneista. Seminaari oli suunnattu erityisesti kuntien viranomaisille ja muille jätevesialan ammattilaisille. Seminaariin osallistui kuntien edustajia, jätevesisuunnittelijoita, laitevalmistajia sekä jätehuollon että maanrakennuspuolen edustajia. Osallistujia seminaarissa oli yhteensä 50. Seminaarin ohjelma raportin liitteessä 4.

Kuva 3.3. Neuvonnan päätösseminaarissa Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin kuultiin asiantuntijaluentoja muun muassa miten toimia neuvontahankkeiden päättymisen jälkeen.

4. Kiinteistökohtainen neuvonta

KVVY on tehnyt kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa vuodesta 2013 alkaen Hämeessä ja vuodesta 2010 alkaen Pirkanmaalla. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhdistys on antanut kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa yli 8300 kiinteistöllä, joista yli 3500 käyntiä Hämeen kunnissa. Hämeen haja-apu 7 –hankkeessa kiinteistökohtaista neuvontaa varauduttiin tekemään alueen kiinteistönomistajilta sekä kunnilta tulevien pyyntöjen mukaan ja resurssien salliessa. Hankkeessa kiinteistökohtaista neuvontaa ei erikseen markkinoitu johtuen hankeresurssien painottumisesta yleisneuvontaan. Hankkeissa vuosina 2013-2019 aikana tarjottujen ja toteutuneiden kiinteistökohtaisten neuvontakäyntien sekä yleisneuvonnan määrät on koottu liitteeseen 5.

Hämeen haja-apu 7 -hankkeen aikana toteutettiin kaksi kiinteistökäyntiä kiinteistönomistajien pyynnöstä. Toinen kohteista oli vapaa-ajan asunto ja toinen vakituisessa asuinkäytössä. Tarkempia analyysejä jätevesijärjestelmien tilasta ei näin pienen neuvontakäyntimäärän perusteella ole järkevää tehdä.

5. Kokemukset

Neuvontahankkeelle esitettyjen kysymysten ja yhteydenottojen perusteella kiinteistönomistajat ovat selkeästi aktivoituneet selvittämään jätevesijärjestelmiensä tilaa sekä uusimistarvetta. Erityisesti vapaa-ajan asuntojen omistajat tiedustelivat rakennustensa jätevesijärjestelmien tilasta. Neuvonnasta haettiin myös konkretiaa lainsäädännön vaatimuksiin ja varmistusta omiin suunnitelmiin. Puhelin- ja sähköpostineuvontaan osallistuneet pitivät puolueetonta neuvontaa hyvänä ja tarpeellisena.

Neuvontapisteiden kesken oli aikaisempien vuosien tapaan suurta hajontaa kävijämäärissä. Yleisötilaisuuksiin osallistui yleensä useita kymmeniä kuuntelijoita. Hankkeelle teetetyt tiskiliinat houkuttelivat ihmisiä neuvontaständille ja toimivat hyvin keskustelunavauksena jätevesiasioihin. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä.

Kesän kokemusten ja neuvottujen määrän perusteella kiinteistönomistajat aktivoituivat kesän aikana tarkentamaan tietojaan oman kiinteistönsä jätevesien käsittelystä. Erityisesti kesä- ja heinäkuussa neuvontakyselyjä tuli paljon, jossa korostui kesämökkiläisten tiedustelut vapaa-ajan asuntojen jätevesijärjestelmistä ja vähäisen vedenkäytön määritelmästä. Myös suunnittelijoilta tulleen palautteen mukaan yhteydenotot ovat selkeästi lisääntyneet suhteessa aikaisempiin vuosiin. Neuvontayhteydenotot kuitenkin vähenivät syksyä ja määräajan loppumista kohden.

KVVY on vuosina 2013-2019 tarjonnut jätevesineuvontaa Kanta-Hämeen alueella Hämeen ELY-keskuksen rahoituksella. Hankkeiden aikana on neuvottu puhelimella ja sähköpostilla vajaa 1400 asukasta ja kiinteistökohtaisesti yli 3500 kiinteistönomistajaa. Hankkeiden aikana neuvontaa on tarjottu myös neuvontapisteillä ja yleisötilaisuuksissa yhteensä 121 tilaisuudessa, joissa on ollut vajaa 2800 osallistujaa. Vuosien aikana hankkeen toimiin on kuulunut myös aktiivinen medianäkyvyys, työnäytösten järjestäminen sekä tiedon ja materiaalin tuottaminen. Hankkeet ovat yhdessä Pirkanmaan neuvontahankkeiden kanssa ylläpitäneet jätevesisuunnittelijoiden osaajapankkia. Kuntakohtaiset yhteenvedot jätevesineuvonnasta löytyvät vesienhoito.kvvy.fi/vesientila -palvelusta.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

Tekijä:

Projektiasiantuntija Laura Virtanen

Jakelu sähköisenä

KEHA-keskus (kirjaamo.keha@ely-keskus.fi)
Hämeen ELY-keskus, Timo Virola (timo.virola@ely-keskus.fi)
Hämeen ELY-keskus, Jussi Leino (jussi.leino@ely-keskus.fi)
Hämeen ELY-keskus, kirjaamo (kirjaamo.hame@ely-keskus.fi)
Suomen ympäristökeskus, Johanna Kallio (johanna.kallio@ymparisto.fi)
Forssan alueen seudullinen ympäristönsuojelu (Forssan kaupunki, Humppilan kunta, Jokioisten kunta, Tammelan kunta, Ypäjän kunta), Niina Salminen-Åberg (niina.salminen-aberg@forssa.fi), Henna Moisander (henna.moisander@forssa.fi), Erja Klemelä (erja.klemela@forssa.fi)
Hattula kunta, Sirpa Viholainen (sirpa.viholainen@hameenlinna.fi)
Hausjärven kunta, Toni Haavisto (toni.haavisto@hausjarvi.fi)
Hollolan kunta, Jenna Kenttä (jenna.kentta@hollola.fi)
Hollolan kunta, Ulla Lehtinen (ulla.tt.lehtinen@hollola.fi)
Hämeenlinnan kaupunki, Hannu Niukkanen (hannu.niukkanen@hameenlinna.fi)
Hämeenlinnan kaupunki, Anna Koskinen (anna.koskinen@hameenlinna.fi)
Hämeenlinnan kaupunki, Päivi Linden (paivi.linden@hameenlinna.fi)
Hämeenlinnan kaupunki, Päivi Oikarinen (paivi.oikarinen@hameenlinna.fi)
Janakkala kunta, Tuula Pirttimäki (tuula.pirttimaki@janakkala.fi)
Janakkala kunta, Heikki Tamminen (heikki.tamminen@janakkala.fi)
Kärkölän kunta, Riitta Hyytiäinen (riitta.hyytiainen@karkola.fi)
Lopen kunta, Marjo Alho (marjo.alho@loppi.fi)
Lopen kunta, Juha Viinikka (juha.viinikka@loppi.fi)
Lopen kunta, Pasi Träff (Pasi.Traff@loppi.fi)
Riihimäen kaupunki, Jenni Lehtonen (jenni.lehtonen@riihimaki.fi)
Riihimäken kaupunki, Riina Lehtinen (riina.lehtinen@riihimaki.fi)
Riiihimäen kaupunki, Elina Mäenpää (elina.maenpaa@riihimaki.fi)

Viitteet

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Kiinteistö-kohtainen jätevedenkäsittely

Lähiympäristön parhaaksi

Toimiva jätevesijärjestelmä on satsaus oman lähiympäristön puhtauteen ja viihtyisyyteen. Järjestelmän säännöllinen seuranta ja huoltaminen ovat edellytys järjestelmän pitkälle käyttöiälle ja kiinteistön arvon säilymiselle.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

Jätevesijärjestelmä on osa kiinteistönhoitoa

Jätevesijärjestelmä on pitkäikäinen investointi. Nykyaikaisen, säännöllisesti hoidetun ja huolletun järjestelmän käyttöikä on 20–25 vuotta. Kiinteistön käyttötarpeiden tai esimerkiksi varustelutason muuttuminen voivat laukaista uusimistarpeen aikaisemminkin.

Jätevesijärjestelmä valitaan aina kiinteistön tarpeiden mukaisesti. Saman kiinteistön eri rakennuksilla, esimerkiksi pihasaunalla, voi olla myös erilliset järjestelmät. Investointina järjestelmän uusiminen on aina iso ja se kannattaa suunnitella huolellisesti. Erot eri järjestelmätyyppien välillä tulevat käytännössä esiin vasta järjestelmän hoito- ja huoltotoimien yhteydessä. Järjestelmäksi kannattaa valita sellainen, jonka huoltoon ja seurantaan voit sitoutua. Pohjavesi- ja ranta-alueilla tehokas jätevesienkäsittely on erityisen tärkeää.

Vinkit jätevesijärjestelmän uusimistarpeen arviointiin

Jätevesijärjestelmän uudistamistarve arvioidaan aina kiinteistökohtaisesti. Järjestelmän käyttöikään vaikuttavat mm. järjestelmän käyttöaste, viemärin käyttötavat, hoito- ja huoltotoimien säännöllisyys ja tontin maaperä. Yleensä isompi remontti tarvitaan 20–25 vuoden välein, jolloin järjestelmä kannattaa päivittää vastaamaan nykypäivän puhdistusratkaisuja. Myös vanhoja järjestelmän osia voi hyödyntää, jos ne ovat edelleen käyttökuntoisia.

Toimivan järjestelmän tunnusmerkit

- ☐ Järjestelmä rakennettu vuonna 2004 tai jälkeen
- ☐ Järjestelmään kuuluu laitepuhdistamo tai maaperäkäsittely
- ☐ Imeytys- tai suodatuskentän tuuletus toimii ja putkiston sijainti on tiedossa
- ☐ Järjestelmän läheillä ei ole hajua
- ☐ Jätevesiä purkautuu vain purkupaikalle
- ☐ Saostussäiliöstä lähtevä putki on lietepinnan tasalla
- ☐ Järjestelmän lietteet tyhjennetään säännöllisesti 1–2 kertaa vuodessa, umpisäiliö tarpeen mukaan
- ☐ Käytössä on vain kuivakäymälä ja kantovesi tai kesävesi

Saneerausta vaativan järjestelmän tunnusmerkit

- ☐ Järjestelmä rakennettu ennen vuotta 2004
- ☐ Jätevesijärjestelmä sisältää vain saostuskaivot
- ☐ Imeytyskentässä ei ole ilmanvaihtoputkia tai kentän koko ja rakenne eivät ole tiedossa
- ☐ Jatkuva tai ajoittain voimakas haju
- ☐ Järjestelmä tulvii tai purkupaikka ei ole tiedossa
- ☐ Saostussäiliöstä lähtevä putki on lietteen alla tai lietepinta on pysyvästi putkea alempana
- ☐ Lietettä ei tyhjennetä säännöllisesti tai tyhjennystarve on yllättäen muuttunut
- ☐ Vedenkäyttö tai varustelutaso on noussut järjestelmän rakentamisen jälkeen

Jätevesi-järjestelmän uusijan muistilista

1. *Selvitä kiinteistön nykyisen jätevesijärjestelmän kunto ja mieti vastaako se kiinteistön tarpeita ja lainsäädännön vaatimuksia*
2. *Kysy kunnan rakennusvalvonnasta onko uusimiselle erityisiä vaatimuksia ja millaisen luvan tarvitset. Selvitä onko kiinteistö mahdollista liittää viemäriverkostoon*
3. *Tilaa suunnitelma uudesta jätevesijärjestelmästä ammattisuunnittelijalta*
4. *Hae lupa uusimiselle kunnasta*
5. *Pyydä urakoitsijoilta tarjouksia suunnitelman mukaisen järjestelmän rakentamisesta ja rakennuta järjestelmä*
6. *Dokumentoi rakentamisen vaiheet valokuvaamalla*
7. *Tutustu järjestelmän hoito- ja huolto-ohjeisiin ja kirjaa kaikki tehdyt tarkastukset, huollot ja huomiot käyttöpäiväkirjaan*

Lisätietoa
kvvy.fi/jatevesi

TEKIJÄT
Esitteen on tehnyt Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys osana Hämeen ja Pirkanmaan elinkeino- ilkenne ja -ympäristökeskusten rahoittamia jätevesineuvontahankkeita.
1. painos kesäkuu 2019
Graafinen suunnittelu ja taitto: Mika Sigvart
Paino: Viestipaino Oy

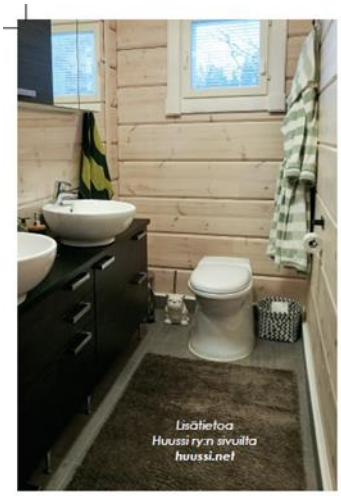

Sisäkuivakäymälä on hyvä ratkaisu niin mökille kuin vakituiseen asumiseen. Oikein suunniteltu ja toteutettu tuuletus takaa toimivuuden ja hajuttomuuden.

Jätevedenkäsittelyyn on monta vaihtoehtoa

Yhdessä tai erikseen

Jätevedet voidaan käsitellä joko samassa järjestelmässä tai vessa- ja pesuvedet erillään. Usein erilliskäsittelyllä voidaan helpommin päästä parempaan puhdistustulokseen. Jos vessavedet ja pesuvedet johdetaan samaan käsittelyjärjestelmään, menetelmäksi sopii maaperäkäsittely tai laitepuhdistamo.

Vessavedet

Jätevesien erilliskäsittelyssä vessavedet johdetaan joko umpisäiliöön tai käytössä on kuivakäymälä. Valitse vesivessalle riittävän suuri umpisäiliö ja seuraa sen täyttymistiheyttä. Sisäkuivakäymälä on hyvä vaihtoehto vesivessan tilalle vapaa-ajan ja vakituiseen asumiseen. Kuivakäymälän malli ja säiliöiden kapasiteetti ratkaisevat pitkälti huoltotarpeen.

Pesuvedet

Pesuvesien erilliskäsittelyssä tyypillisimpiä vaihtoehtoja ovat maaperäkäsittelyjärjestelmät ja harmaavesisuodattimet. Harmaavesisuodattimessa jätevedet puhdistuvat yleensä mikrobitoiminnan avulla esimerkiksi suodatinmateriaalin pinnalla. Suodattimet soveltuvat sekä vakituisesti asutuille että vapaa-ajan kiinteistöille. Seuraa laitevalmistajan huolto-ohjeita, koska säännöllinen huolto takaa hyvän puhdistustuloksen.

Lue lisää jätevesi-järjestelmistä kvvy.fi/jatevesi

Vähäiset vedet

Vähäisille jätevesille ei tarvita varsinaista puhdistusjärjestelmää. Riittää, että jätevedet imeytetään hallitusti maahan esimerkiksi kivipesän kautta. Tiskivesille on suositeltavaa käyttää umpipohjaista säiliötä, josta jätevedet ohjataan imeytykseen. Seuraa imeytyksen toimivuutta ja uusi imeytys tarpeen mukaan. Vähäiseksi vedenkäytöksi luetaan pääsääntöisesti kantovesi sekä kesävesi. Jos käytössä on lämminvesivaraaja, suihku, tiski- tai pesukone, tarvitaan tehokkaampi järjestelmä. Kunnalla voi myös olla tarkempia määräyksiä jätevedenkäsittelyyn.

Jätevesienkäsittelyyn on monta vaihtoehtoa, tärkeintä on valita kiinteistölle soveltuva järjestelmä ja muistaa huoltaa sitä.

Maaperäkäsittelyjärjestelmät

Maaperäkäsittelyllä tarkoitetaan sekä rakennettua suodatuskenttää että jätevesien hallittua imeyttämistä hiekkamaahan. Maaperäkäsittely soveltuu kaikkien jätevesien yhteiskäsittelyyn tai pelkille pesuvesille. Maaperäkäsittelyä voidaan käyttää sekä vakituisella että vapaa-ajan kiinteistöllä.

Tärkein huoltotoimenpide on saostussäiliöiden riittävän tiheä tyhjennyttäminen. Maaperäkäsittelyn toimintaa tulisi seurata purkupaikalla sekä kentän luona. Säännöllisellä huollolla varmistetaan kentän pitkä käyttöikä ja hyvä toimivuus. Jatkuva tai voimakas haju voi viitata tukkeutumiseen tai ilmankierron häiriöön.

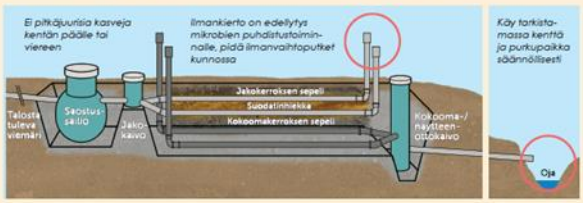

Laitepuhdistamot

Laitepuhdistamossa jätevesien puhdistuminen tapahtuu biologisesti, kemiallisesti ja mekaanisesti. Laitepuhdistamoiden toimivuuden seuranta ja huolto on erityisen tärkeää, koska prosessi on herkempi häiriöille. Noudata aina laitevalmistajan huolto-ohjeita.

Lietteen laskeutuskokeen avulla voi helposti määrittää aktiivilietteen toimintakyvyn ja ylijäämälietteen tyhjennystarpeen. Laitepuhdistamo toimii parhaiten tasaisella kuormituksella ja soveltuu vakituisen asumisen kaikkien jätevesien käsittelyyn.

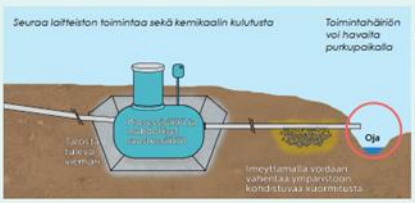

Lietteen laskeutuskoe kertoo puhdistuksen toimivuuden.

Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Hankkeen julkaisemat tiedotteet ja juttuvinkit		
Julkaisupäivä	**Jakelu**	**Tiedotteen otsikko**
5.4.2019	Hämeen kylät, Tammelan kylät, Linnanseutu	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi
5.4.2019	Hämeen järviyhdistykset	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi
11.4.2019	Hämeen mediat	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi (tiiviimpi versio)
11.4.2019	Hämeen kunnat	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi (tiiviimpi versio)
Huhtikuu 2019	Ekokaari	Kesäpuuhana jätevesijärjestelmän kartoitus
6.5.2019	Hämeen mediat	Jätevesiviikolla tarkistetaan jätevesijärjestelmän toimintakunto
12.6.2019	Forssan lehti	Mainos + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
12.6.2019	Lomalehti (Keski-Häme ja Hämeenkulma)	Mainos + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
12.6.2019	Hämeen Sanomat	Mainos + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
27.6.2019	Lopen Lehti	Mainos + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
27.6.2019	Aamuposti	Neuvontaa jätevesipulmiin
31.10.2019	Hämeen kunnat	Hankkeen lopetustiedote
31.10.2019	Hämeen mediat	Hankkeen lopetustiedote

Hankkeesta tehdyt jutut		
Julkaisupäivä	**Lehti/Radio/Muu kanava**	**Lehtijutun otsikko/Radio-ohjelma/Muu**
8.1.2019	Hämeen Sanomat	Kantovesi ei vaadi jätevesijärjestelmää
Helmikuu 2019	Ypäjäläinen	Jätevesineuvoille riitti kysyntää – järjestelmät kuntoon syksyyn mennessä
Helmikuu 2019	Omakoti-lehti	Asuminen kuormittaa vesistöjä
16.4.2019	Radio Yle Hämeenlinna	Iltapäivän radio-ohjelma
6.5.2019	Janakkalan Sanomat	Vain osa kiinteistöistä täyttää lain vaatimukset - Haja-asutusalueiden jätevesineuvonta jatkuu Hämeessä
Toukokuu 2019	Ekokaari	Kesäpuuhana jätevesijärjestelmän kartoitus
Kesäkuu 2019	Suomalainen Vesi 2019	Tiedolle on tilausta
19.6.2019	Yle Uutiset Häme	Hämeen alueuutiset
24.6.2019	Ule Uutiset (netti)	Mökkiläisten jätevesiremontti on saanut kysymään neuvoa viime tipassa – pitääkö nyt tehdä jotain?
Heinäkuu 2019	Loma-lehti	Neuvontaa jätevesipulmiin
3.7.2019	Forssan lehti	Jätevesijärjestelmien loppukiri on käynnissä, aikaa on lokakuun loppuun
4.7.2019	Hämeen Sanomat	Paskalaki panee puhelimet pirisemään
12.7.2019	Aamuposti	Janne Tulkki viihdytti ja Laura Virtanen jakoi teitoa jätevesiratkaisuista - Lopen iltatorista on moneksi
21.7.2019	Aamuposti	Mommilanjärven soutelut ja Hausjärvi Love yhdistivät voimansa - 30.vuotisjuhlasouteluun pääsi kävijöiden yllätykseksi ilmaiseksi
15.10.2019	Iltalehti	"Paskalain" mukaisten jätevesijärjestelmien pitäisi olla valmiita kuun lopussa - Miten käy, jos kunnostuksesta kieltäytyy?

Yhteenveto hankkeen yleisneuvontatapahtumista

Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet					
Ajankohta	**Tilaisuuden tyyppi**	**Kunta**	**Tarkempi paikka**	**Tilaisuuden nimi ja kuvaus tapahtumasta**	**Osallistujamäärä**
10.5.2019	Yleisötilaisuus	Hämeenkoski	Hollolan kunnantalo	Infotilaisuus jätevesilainsäädännöstä kunnan viranomaisille	7
8.6.2019	Neuvontapiste	Tammela	Liesjärven Metsäkoulu	Avoimet kylät, jätevesineuvontapiste	5
9.6.2019	Neuvontapiste	Kärkölä	Huovilan puisto	Kärkölä-päivä	10
8.6.2019	Yleisötilaisuus	Tammela	Susikkaan kylätalo	Tammelan Pitkäjärven- Lautaportaanjärven suojeluyhdistyksen kokous	20
10.6.2019	Yleisötilaisuus	Janakkala	Kunnantalo	Janakkalan kunnantalon avoimet ovet	17
25.6.2019	Yleisötilaisuus	Hämeenlinna	Kantolanniemen siirtolapuutarha	Jätevesiesitys Kantolanniemen siirtolapuutarhalla	55
28.6.2019	Yleisötilaisuus	Tammela	Tammelan kunnantalo	Tammelan kesäasukaspäivä	80
30.6.2019	Neuvontapiste	Jokioinen	Minkiön asema	Minkiön maalaistori	32
2.7.2019	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Hämeenlinnan tori	Hämeenlinnan kuukausimarkkinat	64
5.7.2019	Neuvontapiste	Ypäjä	Sale Ypäjä	Neuvontapiste kaupalla	9
5.7.2019	Neuvontapiste	Humppila	Salu Humppila	Neuvontapiste kaupalla	17
11.7.2019	Neuvontapiste	Loppi	Lopen tori	Lopen Torstaitori	18
13.7.2019	Neuvontapiste	Hämeenlinna	Hauhon tori	Hauhon kesätori	28
19.7.2019	Yleisötilaisuus	Hattula	Sotkajärvi	Sotkajärven soututapahtuma	20
20.7.2019	Neuvontapiste	Hausjärvi	Mommila	Mommilanjärven soutelutapahtuma 30v.	7
21.7.2019	Yleisötilaisuus	Hämeenlinna	Kotkajärvi	Kotkajärven vesiensuojeluyhdistyksen vuosikokous	45
30.8.2019	Neuvontapiste	Hämeenkoski	Koskikartano	Hämeenkoski -päivä	18
24.9.2019	Yleisötilaisuus	Forssa	HAMK	Jätevesi-infoilta	66
2.10.2019	Yleisötilaisuus	Hämeenlinna	Lammin biologinen asema	Ympäristöviranhaltijoiden Lammin päivät	110
22.10.2019	Yleisötilaisuus	Tampere	KVVY:n toimitilat	Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin	50
					678
	Yleisötilaisuus	10			
	Neuvontapiste	10			
	Kylmä neuvontapiste	0			
		20			

Ohjelma

Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin 22.10.2019

Tervetuloa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen jätevesineuvontahankkeiden päätösseminaariin **Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin tiistaina 22.10.2019 klo: 12.30-15.30** KVVY:n Tampereen toimitiloihin (Patamäenkatu 24, Tampere).

Seminaarin ohjelma

12.30 **Tilaisuuden avaus**
Ympäristöasiantuntija Satu Heino / KVVY ry

12.40 **Haja-asutuksen jätevedet -tähän on nyt tultu**
Lainsäädäntöneuvos Erja Werdi / Ympäristöministeriö

13.10 **Hajajätevesisäädösten toimeenpano kunnassa ja ympäristönsuojelumääräykset**
Ympäristöpäällikkö Miira Riipinen / Suomen Kuntaliitto ry

13.30 **Kaupungin suunnitelmat haja-asutuksen jätevesien käsittelyn määräajan päättyessä**
Ympäristöpäällikkö Tuomo Antila /Kangasalan kaupunki

13.40 **Kahvitauko**

14.10 **Eri viranomaisten toimivalta vesihuoltolain valvonnassa**
Johtava vesitalousasiantuntija Mikko Keränen / Pirkanmaan ELY-keskus

14.30 **Ravinteiden talteenotto urbaanissa ympäristössä -Case Hiedanranta**
Lehtori, kiertotalous Noora Markkanen / Tampereen ammattikoreakoulu

14.50 **Muistilista vanhan jätevesijärjestelmän kunnon arviointiin**
Ympäristöasiantuntija Lauri Sillantie / KVVY ry

15.20 **Keskustelua**

15.30 **Tilaisuuden päätös**
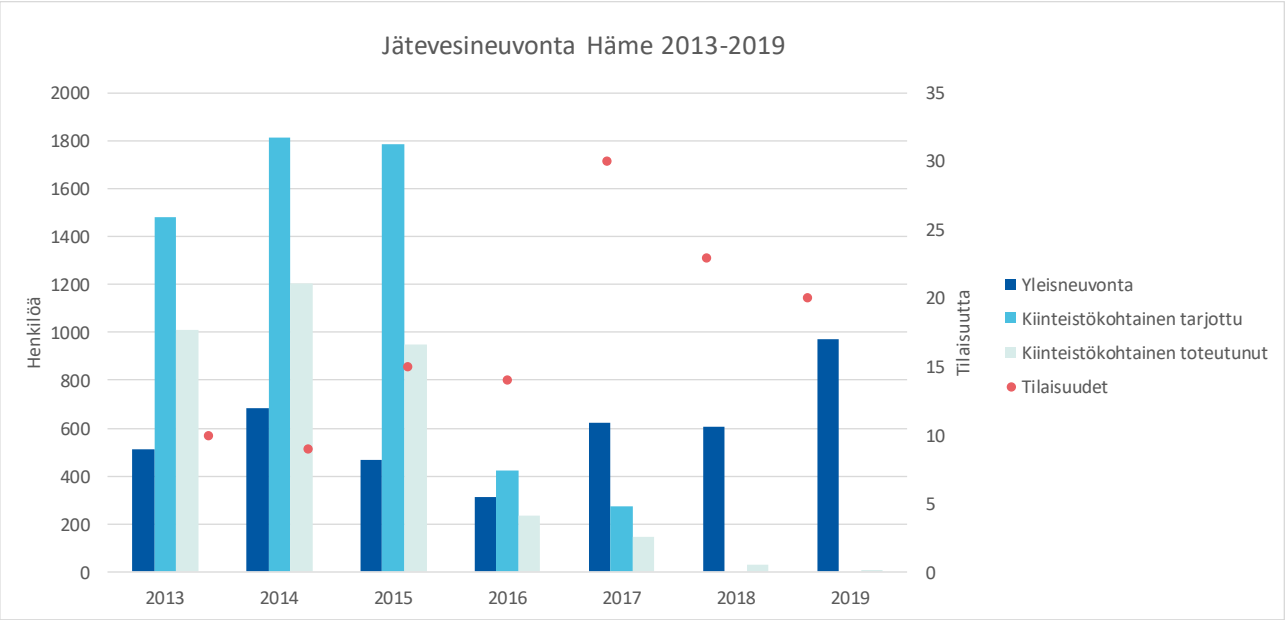
Hämeen neuvontahankkeiden yhteenveto -kuvaaja